

DOMSTOLENS DOM
av den 6 oktober 1982*

I mål 283/81

har första tvistemålsavdelningen vid Corte suprema di cassazione till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i de mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Srl CILFIT i likvidation och 54 andra bolag, Rom,

och

Ministero della sanità (hälsovårdsministeriet), genom ministern, Rom,

samt mellan

Lanificio di Gavardo SpA, Milano,

och

Ministero della sanità (hälsovårdsministeriet), genom ministern, Rom.

Begäran avser tolkningen av artikel 177 tredje stycket i EEG-fördraget.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden J. Mertens de Wilmars, avdelningsordförandena G. Bosco, A. Touffait och O. Due samt domarna P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, T. Koopmans, U. Everling, A. Chloros och F. Grévisse,

generaladvokat: F. Capotorti,
justitiesekreterare: P. Heim,

* Rättegångspråk: italienska

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom beslut av den 27 mars 1981, som inkom till domstolen den 31 oktober 1981, har Corte suprema di cassazione med stöd av artikel 177 i EEG-fördraget ställt en fråga om tolkningen av artikel 177 tredje stycket i EEG-fördraget.
- 2 Denna fråga har uppkommit inom ramen för en tvist mellan bolag som importerar ull och det italienska hälsovårdsministeriet om betalning av en fast avgift för hälsovårdsmyndigheternas kontroll av ull som importeras från länder som inte är medlemmar i gemenskapen. Dessa bolag har åberopat rådets förordning (EEG) nr 827/68 av den 28 juni 1968 om den gemensamma organisationen av marknaden för vissa produkter som förtecknas i bilaga II till fördraget (EGT nr L 151, s. 16, fransk version; svensk specialutgåva, del 03, volym 02). Enligt artikel 2.2 i den förordningen är det förbjudet för medlemsstaterna att ta ut avgifter med verkan motsvarande en tull på importerade "animaliska produkter" som är uppförda under tulltaxenummer 05.15 i Gemensamma tulltaxan och som inte omnämns på annat håll. Hälsovårdsministeriet har mot denna argumentering invänt att ull inte faller under bilaga II till fördraget. Enligt hälsovårdsministeriet omfattas därför inte ull av den gemensamma organisationen av jordbruksmarknaderna.
- 3 Hälsovårdsministeriet har av dessa omständigheter dragit den slutsatsen att svaret på frågan om tolkningen av gemenskapsinstitutionernas rättsakt är så uppenbart att det inte föreligger något tvivel om tolkningen och att det därför är onödigt att begära ett förhandsavgörande av domstolen. De berörda bolagen har däremot gjort gällande att eftersom en fråga om tolkningen av en förordning har uppkommit vid Corte suprema di cassazione, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, kan den domstolen enligt lydelsen av artikel 177 tredje stycket inte undandra sig sin skyldighet att föra frågan vidare till EG-domstolen.
- 4 Med beaktande av dessa motsatta uppfattningar har Corte suprema di cassazione ställt följande fråga till domstolen:

"I artikel 177 tredje stycket i fördraget föreskrivs att när en fråga av det slag som anges i första stycket i samma artikel uppkommer i ett mål vid en

domstol i en medlemsstat, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, skall den nationella domstolen föra frågan vidare till domstolen. Innebär denna bestämmelse en skyldighet att hänskjuta frågan som inte tillåter den nationella domstolen att bedöma frågans berättigande, eller är denna skyldighet - och inom vilka gränser - beroende av att det föreligger ett rimligt tvivel om tolkningen?"

- 5 För att besvara denna fråga måste hänsyn tas till systematiken hos artikel 177, vilken artikel ger domstolen behörighet att meddela avgöranden angående bl.a. tolkningen av fördraget och av rättsakter som beslutats av gemenskapens institutioner.
- 6 Enligt andra stycket i denna artikel "får" varje domstol i en medlemsstat, om den anser att ett beslut i en tolkningsfråga är nödvändigt för att döma i saken, begära att domstolen meddelar ett förhandsavgörande. När en tolkningsfråga uppkommer i ett ärende vid en domstol i en medlemsstat, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, "skall" enligt tredje stycket den nationella domstolen föra frågan vidare till domstolen.
- 7 Denna skyldighet att föra en fråga vidare till domstolen är ett led i samarbetet mellan de nationella domstolarna, som skall tillämpa gemenskapsrätten, och EG-domstolen för att säkerställa att gemenskapsrätten tillämpas korrekt och tolkas enhetligt i alla medlemsstater. Avsikten med artikel 177 tredje stycket är i synnerhet att hindra att det inom gemenskapen uppkommer skillnader i rättspraxis i gemenskapsrättsliga frågor. Räckvidden av denna skyldighet skall därför bedömas med ledning av dessa syften och i förhållande till de nationella domstolarnas och EG-domstolens respektive behörighet, när det i den mening som avses i artikel 177 uppkommer en sådan tolkningsfråga.
- 8 I detta sammanhang är det nödvändigt att klargöra den gemenskapsrättsliga betydelsen av uttrycket "när en sådan fråga uppkommer", för att kunna fastställa under vilka förutsättningar en nationell domstol, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, skall föra frågan vidare till domstolen.
- 9 Här skall för det första anmärkas att det inte genom artikel 177 öppnas en form av talan för parterna i ett mål som pågår vid en nationell domstol. Det räcker alltså inte att en part gör gällande att målet ger upphov till en fråga om tolkning av gemenskapsrätten för att den berörda nationella domstolen

skall anse att det har uppkommit en fråga i den mening som avses i den artikeln. Däremot kan den nationella domstolen i förekommande fall på eget initiativ föra en fråga vidare till EG-domstolen.

- 10 För det andra framgår det av förhållandet mellan andra och tredje stycket i artikel 177 att de domstolar som avses i tredje stycket har samma utrymme för skönsmässig bedömning som alla andra nationella domstolar när det gäller att avgöra om ett beslut i en gemenskapsrättslig fråga är nödvändigt för att göra det möjligt för dem att döma i saken. Dessa domstolar är därför inte skyldiga att till EG-domstolen hänskjuta en vid dem väckt fråga om tolkning av gemenskapsrätten, om den fråga inte är relevant, dvs. om svaret på frågan inte under några omständigheter kan inverka på utgången av målet.
- 11 Om dessa domstolar däremot finner att de måste anlita gemenskapsrätten för att kunna avgöra ett vid dem anhängigt mål, är de enligt artikel 177 skyldiga att till EG-domstolen föra vidare varje uppkommande tolkningsfråga.
- 12 Den fråga som ställts av Corte di cassazione går ut på om den skyldighet som föreskrivs i artikel 177 tredje stycket under vissa omständigheter ändå kan vara begränsad.
- 13 I detta sammanhang skall erinras om att domstolen i sin dom av den 27 mars 1963 i förenade målen 28-30/62, *Da Costa* (Rec. s. 75) fann att "även om artikel 177 sista stycket utan någon inskränkning tvingar nationella domstolar mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, att till EG-domstolen överlämna varje tolkningsfråga som uppkommit vid dessa domstolar, kan emellertid grunden för denna skyldighet bortfalla genom verkan av den tolkning som EG-domstolen gjort med stöd av artikel 177 och skyldigheten på så sätt förlora sitt innehåll. Så är särskilt fallet när den fråga som uppkommit är praktiskt taget likalydande med en fråga som redan har varit föremål för ett förhandsavgörande i ett liknande fall."
- 14 Samma verkan vad gäller gränserna för den skyldighet som anges i artikel 177 tredje stycket kan följa av att det redan föreligger en rättspraxis hos EG-domstolen varigenom den ifrågavarande rättsfrågan har avgjorts, oavsett karaktären hos de förfaranden som lett fram till denna rättspraxis och även om de tvistiga frågorna inte är helt identiska.
- 15 Det står dock i alla dessa fall de nationella domstolarna, däribland de som avses i artikel 177 tredje stycket, fritt att föra en fråga vidare till EG-domstolen, om de finner det lämpligt.

- 16 Slutligen kan den korrekta tillämpningen av gemenskapsrätten vara så uppenbar att det inte finns utrymme för något rimligt tvivel om hur frågan skall avgöras. Innan den nationella domstolen drar den slutsatsen att så är fallet, måste den vara övertygad om att saken är lika uppenbar för domstolarna i de övriga medlemsstaterna och för EG-domstolen. Endast om dessa villkor är uppfyllda, får den nationella domstolen underlåta att föra frågan vidare till EG-domstolen och i stället avgöra den på eget ansvar.
- 17 Huruvida en sådan möjlighet föreligger skall dock bedömas med beaktande av gemenskapsrättens särdrag och de särskilda svårigheter som dess tolkning medför.
- 18 Till en början skall hänsyn tas till att gemenskapsrättens bestämmelser är avfattade på flera språk och att de olika språkversionerna är lika giltiga. En tolkning av en gemenskapsrättslig bestämmelse kräver följaktligen en jämförelse av de olika språkversionerna.
- 19 Vidare skall det, även om de olika språkversionerna helt överensstämmer med varandra, beaktas att gemenskapsrätten använder en egen, särskild terminologi. Det skall för övrigt understrykas att de rättsliga begreppen inte nödvändigtvis har samma innehåll i gemenskapsrätten och i de olika nationella rättsordningarna.
- 20 Slutligen måste varje gemenskapsrättslig bestämmelse sättas in i sitt sammanhang och tolkas mot bakgrund av gemenskapsrätten som helhet, med hänsyn tagen till gemenskapsrättens syften och dess utvecklingsstadium vid den tidpunkt då den ifrågavarande bestämmelsen skall tillämpas.
- 21 Med beaktande av ovanstående överväganden skall frågan från Corte suprema di cassazione besvaras på följande sätt. Artikel 177 tredje stycket skall tolkas på så sätt att om en gemenskapsrättslig fråga uppkommer vid en domstol mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, skall denna domstol fullgöra sin skyldighet att föra frågan vidare, om den inte har funnit att den uppkomna frågan saknar relevans, att den ifrågavarande gemenskapsrättsliga bestämmelsen redan har blivit föremål för en tolkning från EG-domstolens sida eller att den korrekta tolkningen av gemenskapsrätten är så uppenbar att det inte finns utrymme för något rimligt tvivel. Huruvida ett sådant fall föreligger skall bedömas med beaktande av gemenskapsrättens särdrag, de särskilda svårigheter som dess tolkning medför samt risken för skiljaktigheter i rättspraxis inom gemenskapen.

Rättegångskostnader

- 22 De kostnader som har förorsakats Italiens och Nederländernas regeringar samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla.

Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid Corte suprema di cassazione utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående den fråga som genom beslut av den 27 mars 1981 förts vidare av Corte suprema di cassazione – följande dom:

Artikel 177 tredje stycket i EEG-fördraget skall tolkas på så sätt att om en gemenskapsrättslig fråga uppkommer vid en domstol mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, skall denna domstol fullgöra sin skyldighet att föra frågan vidare, om den inte har funnit att den uppkomna frågan saknar relevans, att den ifrågavarande gemenskapsrättsliga bestämmelsen redan har blivit föremål för en tolkning från EG-domstolens sida eller att den korrekta tolkningen av gemenskapsrätten är så uppenbar att det inte finns utrymme för något rimligt tvivel. Huruvida ett sådant fall föreligger skall bedömas med beaktande av gemenskapsrättens särdrag, de särskilda svårigheter som dess tolkning medför samt risken för skiljaktigheter i rättspraxis inom gemenskapen.

	Mertens de Wilmars	Bosco	Touffait
Due	Pescatore	Mackenzie Stuart	O'Keeffe
Koopmans	Everling	Chloros	Grévisse

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 6 oktober 1982.

P. Heim
Justitiesekreterare

J. Mertens de Wilmars
Ordförande